

MEMO

Aan: PHO Maatschappij

Van: Ida van Breda, Strategische Eenheid Holland Rijnland

Datum: 14 september 2018

Onderwerp: Integrale aanpak voorkomen laaggeletterdheid

Verkennen van:

Samenwerkingsproject integrale aanpak voorkomen laaggeletterdheid, VVE en Onderwijskansenbeleid

Kernboodschap

Holland Rijnland wil met de regio een samenwerkingsproject opzetten om te komen tot een integrale aanpak op het gebied van voorkomen laaggeletterdheid bij kinderen, in samenhang met Voor- en Vroegschoolse educatie- en onderwijskansenbeleid. Hiervoor wordt een projectsubsidie aangevraagd bij Tel mee met Taal.

Inleiding:

Regionale aanpak laaggeletterdheid

In de regio Holland Rijnland wordt er sinds 2013 door 40 verschillende maatschappelijke partners hard gewerkt aan de aanpak van laaggeletterdheid. Onze regio telt naar schatting 50.000 mensen die moeite hebben met lezen en schrijven. Hierdoor kunnen zij minder goed meedoen aan de maatschappij en hebben zij vaak minder kans op (het behouden van) een baan.

Het regionale bondgenootschap geletterdheid, waar ook alle gemeenten onderdeel van zijn, heeft een convenant afgesloten en hierin hun eigen en gezamenlijke ambities opgenomen. Dit alles is uitgewerkt in het Uitvoeringsplan Aanpak van laaggeletterdheid 2017-2020.

De bestuurders van Holland Rijnland hebben besloten om zich vooral te richten op twee speerpunten in het uitvoeringsplan, namelijk het bereiken van Nederlands sprekende laaggeletterden en het voorkomen van laaggeletterdheid. Voor het eerste speerpunt is nu een start gemaakt met een uitgebreide wervingscampagne. In deze memo wordt ingegaan op het laatste speerpunt.

Voorkomen laaggeletterdheid

Een schrikbarend groot aantal kinderen en jongeren (tot 18 jaar) verlaat het onderwijs zonder het vereiste taalniveau te beheersen. Het gaat hierbij om ruim 10% van groep 8-leerlingen, 9 tot 19% van vmbo-leerlingen, 36% van mbo2-leerlingen en 15% van mbo3. Samengenomen loopt tenminste 1 op de 10 kinderen daarmee risico om als laaggeletterde volwassene (zelfstandig) de maatschappij en de arbeidsmarkt te betreden.

En dit aantal wordt alleen maar groter. Om de groei van het aantal laaggeletterden een halt toe te roepen is een brede aanpak nodig. Het voorkomen van een nieuwe generatie laaggeletterden is daarin cruciaal. Daarom moet hier al bij kinderen en jongeren expliciet oog voor zijn en moet zowel via het kind, via de school als via de ouders en andere betrokken partijen gewerkt worden aan het verminderen van taalachterstand.

Onderwijskansenbeleid en herverdeling middelen voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)

Scholen en gemeenten krijgen geld om achterstanden van kinderen te voorkomen en te bestrijden. Dat doen ze met voor- en vroegschoolse educatie, zomerscholen, schakelklassen en extra aandacht in het onderwijs. Met behulp van een indicator, ontwikkeld door het CBS, is een nieuwe verdeelsystematiek voor dit geld ingevoerd. Zo wordt het geld in 2019 herverdeeld over het land, waardoor het terecht komt op de plekken waar de achterstanden het grootst zijn. Voor een aantal gemeenten in de regio betekent dit dat zij minder middelen zullen ontvangen. De meeste gemeenten ontvangen echter meer middelen voor de uitvoering van de VVE.

Onderwijskansen- en VVE-beleid is hoofdzakelijk een lokale aangelegenheid. Het gaat hier bijvoorbeeld om lokale afspraken met de kinderopvang, bibliotheken en basisonderwijs.

Subsidieregeling Tel mee met Taal

De ministeries OCW, SZW en VWS hebben samen ter bestrijding van laaggeletterdheid het landelijke actieplan Tel mee met Taal vastgesteld. Een van de actielijnen in dit plan is gericht op het voorkomen van laaggeletterdheid en leesbevordering bij kinderen. De subsidieregeling Tel mee met Taal is een onderdeel van het actieplan van het rijk.

Deelnemers van een lokaal of regionaal samenwerkingsverband (van minimaal acht partijen) kunnen aanspraak maken op deze subsidie. Zij kunnen subsidie ontvangen voor activiteiten naar keuze waarmee uitvoering wordt gegeven aan (een deel van) een lokaal of regionaal Taalakkoord (In onze regio is dit het convenant Bondgenootschap Geletterdheid en het bijbehorende Uitvoeringsplan aanpak laaggeletterdheid). De activiteiten kunnen hierbij zowel betrekking hebben op de aanpak van laaggeletterdheid bij volwassenen als op leesbevordering bij kinderen. Holland Rijnland kan vóór **15 oktober** aanstaande een aanvraag bij Tel mee met Taal indienen. Randvoorwaarde voor toekenning van deze subsidie is cofinanciering ter hoogte van 33 procent van de totale projectkosten.

Voor de 2^e tranche van de subsidieregeling Tel mee met Taal in 2018 wordt daarom een subsidieaanvraag van € 50.000 ingediend voor een regionaal samenwerkingsproject voor de integrale aanpak van het voorkomen van

laaggeletterdheid samen met het onderwijskansen- en VVE-beleid. Dit project zal lopen van 15 oktober 2018 tot en met 15 oktober 2019.

Eerdere aanvragen bij Tel mee met Taal

In 2017 is voor de periode van juni 2017 tot juni 2019 een aanvraag ingediend en gehonoreerd (€ 50.000 Tel mee met Taal, € 25.000 cofinancieringsfonds Holland Rijnland) voor de volgende projecten voor het bondgenootschap in de regio:

- Wervingscampagne gericht op Nederlands sprekende laaggeletterden (NT1-ers) in samenwerking met het communicatiebureau Lost Lemon en recent zijn hiervoor flyers/kaarten, posters en banners verspreid door de Taalhuizen en Holland Rijnland. (zie bijlage);
- Workshops Herkennen en Doorverwijzen voor de bondgenoten. Deze worden door de Stichting Lezen en Schrijven en de Taalhuizen aangeboden aan verschillende organisaties, bijvoorbeeld recent aan CJG en JGZ medewerkers van de GGD en in de planning staat nu ook een aantal workshops voor de Stadsbank.
- Het trainen van taalvrijwilligers in de regio.

In 2018 is voor de regio voor 128 taaltrajecten voor laagtaalvaardige ouders subsidie aangevraagd en inmiddels ook gehonoreerd (€ 64.000 Tel mee met Taal, € 25.000 cofinancieringsfonds Holland Rijnland). Deze trajecten worden uitgevoerd door de Taalhuizen in samenwerking met de stichting Lezen en Schrijven, basisscholen, CJG's, Jes Rijnland en professionele taalaanbieders. De trajecten lopen van juni 2018 tot juni 2019.

Meerwaarde regionale samenwerking

De volgende activiteiten in het kader van de regionale samenwerking in de aanpak van het voorkomen van laaggeletterdheid zijn:

- Het onderzoeken en delen van best practices;
- Het creëren van bewustwording over het belang van het voorkomen van laaggeletterdheid, bijvoorbeeld het ontwikkelen van een regionale campagne;
- Het actiever betrekken van het onderwijs bij de aanpak van laaggeletterdheid;
- Het ontwikkelen van projecten voor ouderbetrokkenheid van laagtaalvaardige ouders;
- Het verbeteren van de aansluiting tussen scholen op het gebied van taalachterstanden (bijv. ISK en MBO)
- De rol van CJG en JGT's in voorkomen laaggeletterdheid versterken;
- Het onderzoeken welke bestaande activiteiten (binnen en buiten de regio) al bijdragen aan het voorkomen van laaggeletterdheid en bepalen welke ontwikkelkansen er zijn;
- Het ontwikkelen van een kennisplatform;

Dit voorstel genereert meerwaarde op de punten:

- Kennisdeling;
- Gezamenlijke campagne voor bewustwording;
- Integrale aanpak gericht op kind, ouder en school;
- Betrekken van signaleerders;
- Gezamenlijk onderzoek naar interventies.